

Dit was dus een geval van knopvariatie, zooals men soms ook bij andere planten aantreft. Het zou in verband hiermee en met de veelvormigheid dezer plantensoort m.i. wel loonend zijn zaden der variëteiten van *Codiaeum*, zoowel door zelfbevruchting als door bastardeering verkregen, uit te zaaien om te zien, hoe de afstammelingen zich, wat blad-vorm en bladteekening betreft, gedragen.

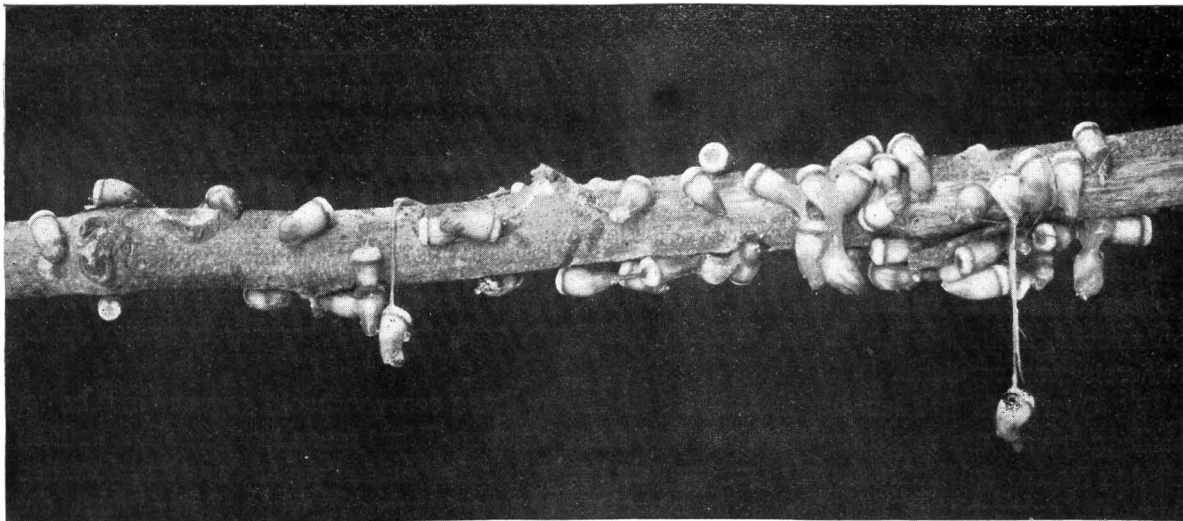
Codiaeum wordt voor zoover me dit bekend is, hier alleen door stekken vermeerderd. Aan dezelfde plant ontstaan er aan verschillende bloeiwijzen mannelijke of vrouwelijke bloemen; de plant is dus eenhuizig. Vruchten vond ik tot nu toe heel zelden en was nog niet in de gelegenheid om ze uit te zaaien. Plant men een blad met den bladsteel in den grond, dan ontstaan daaraan alleen wortels. Dit gaat vrij gemakkelijk en langer dan een jaar had ik in mijn tuin en in flesschen met water dergelijke bewortelde bladeren. Hetzelfde, nl. alleen wortels vormen, treft men ook bij andere plantensoorten aan b.v. bij *Ficus elastica* en *Coleus*-soorten. Meestal gaan bladeren van andere planten dood, wanneer men ze zoo steekt, terwijl enkele in staat zijn ook knoppen te vormen, b.v. *Begonia*-soorten en het bekende *Kalanchoë pinnatum* PERS. (*Bryophyllum calycinum*) of tjotjor bèbèk. Daarentegen is het lastiger om de bloeiwijzen zich te laten bewortelen; meestal gingen ze dood. Door ze onder gewone drinkglazen te kweken, kreeg ik na ruim een maand wortels aan enkele bloeiwijzen van *Codiaeum* en hoop later na te gaan, hoe die zich verder gedragen (fig. 2).

Uit Djombang en Magetan kreeg ik onlangs een paar takken van *Codiaeum*, die overdekt waren door een soort duivelsnaaigaren of *Cuscuta*, vermoedelijk *Cuscuta timor-ensis* welke ik ook op andere planten aantrof.

Dr. A. RANT.

VERSPREIDING VAN LORANTHUS-ZADEN DOOR DE BOEROENG TJABÉ, *DICAUM FLAMMEUM* SPARRM.

Het is een bekend feit dat vogels bij de verspreiding van tal van planten een grote rol spelen. Een sprekend bewijs daarvoor wordt door het onderstaande geleverd.



Takje met zaden van *Loranthus pentandrus*, op één dag door een jonge *Dicaeum* uitgeworpen (nat. gr.).

Enige tijd geleden ving ik in 's Lands Plantentuin een jong *Loranthus*-vogeltje, dat nauweliks vliegen kon en daarenboven een ziekelijke indruk maakte. Ik zette het in een kooitje en toen mij bleek dat de ouders in de buurt van hun jong bleven, hing ik het kooitje buiten op, in de hoop dat de ouden het diertje zouden blijven voederen. Inderdaad vlogen ze weldra af en aan met voedsel, dat uitsluitend uit *Loranthus*-vruchten bestond.

De slijmerige, kleverige wand van de vruchten wordt slechts gedeeltelik in de vogelmaag verteerd, zodat de uitwerpselen uit de zaden blijken te bestaan, die met het nog klevrig omhulsel gemakkelijk aan takjes, op bladeren en boomstammen klevan.

De volgende morgen telde ik niet minder dan 72 zaden, vastgeplakt op 't takje, dat gedeeltelik op de foto staat afgebeeld. Dit aanzienlik aantal levert wel een sterk bewijs voor de grote hoeveelheid vruchten, die één vogeltje op één dag opeet, voor de werkzaamheid van de vogels bij de verspreiding in het algemeen en voor de schadelikheid van de *Loranthus*-vogeltjes in het biezonder.

Het zaad ontkiemt zeer vlug en gemakkelijk en de verspreiding van deze woekerplant heeft dan ook op fataal snelle wijze door de *Dicaeum*-soorten plaats.

Buitenzorg.

C. R.

TROPISCHE VRUCHTEN IN NEDERLAND.

Verscheidene Europeesche gewassen werden in den loop des tijds naar Indië overgebracht en vonden daar in den Buitenzorgschen Plantentuin of in verschillende bergstreken een meer of minder gunstigen kweekbodem. Maar zeldzamer waren uit den aard der zaak de tropische gewassen, die uit de kolonie naar het moederland gezonden werden ter voortplanting. En 't minst van al tropische vruchten.

Wel is waar was er een tijd, de Compagniestijd, waarin men in Nederland tuk was op den invoer van tropische gewassen, ten einde daarvan zoowel de buitenplaatsen van vermogende liefhebbers als de botanische tuinen der akademiesteden te voorzien. Lang voordat de eerste *Victoria regia* in den Amsterdamschen kruidtuin ten aanschouwe van eene bewonderende burgerij hare bloemknoppen ontplooidde, namen de schippers van de O.I. Compagnie het op zich om tal van Indische gewassen als deklust mee naar 't vaderland te nemen. Ook passagiers van de retourvloot gaven aan die voorliefde toe, ofschoon zulk soort van bagage kwalijk was aan te merken als het kooigoed, waarvan het vervoer voor iederen rang reglementair omschreven was. Zulk een omvang verkreeg dit vervoer, dat in 1677, onder het bestuur van Joan MAETSUYKER, heeren bewindhebbers de verklaring aflegden dat de retourschepen zoozeer overladen werden met „plantsoenen, boomen ende gewassen, dat zulks een groote verswackinge ende krenkinge van de schepen door alle die swaarte boven veroorzaakt wierd”. Daarom werd dit misbruik met straf bedreigd; wie voortaan zijne botanische liefhebberijen in dit opzicht botvierde, zou de gage verbeuren welke op de thuisreis was verdiend. ¹⁾

Overigens hadden bewindhebbers indertijd zelve een voorbeeld gegeven in zake het aanleggen van die z.g. „thuynen” aan boord der schepen. Want reeds ten jare 1619 hadden zij den landvoogd COEN de belangen van den Leidschen Hortus Medicus aanbevolen, doordien hem de overzending van tropische planten gewassen verzocht werd. Later werd die

¹⁾ N. I. Plakaatboek II. 587.